

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра теорії і практики перекладу з англійської мови

**ВІДТВОРЕННЯ БРИТАНСЬКИХ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ
РЕАЛІЙ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ
(НА МАТЕРІАЛІ НОВИН BBC)**

Кваліфікаційна робота

На здобуття ОС «бакалавр»
студентки IV курсу
галузь знань 03 «Гуманітарні науки»,
спеціальності 035 «Філологія»,
спеціалізації 035.041 «Германські
мови та літератури (переклад
включно), перша – англійська)»,
ОПП «Переклад з англійської та
другої західноєвропейської мови»

Марії ЧУХЛЄБОВОЇ

Науковий керівник:

к.пед.н., асистент кафедри
теорії і практики перекладу з
англійської мови

Юлія ТРИКАШНА

«Допущено до захисту»

Протокол № 10 кафедри

теорії і практики перекладу з англійської мови

ННІФ від 30.05.2023

Завідувач кафедри _____ **Людмила СЛАНОВА**

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ БРИТАНСЬКИХ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ РЕАЛІЙ У НОВИННИХ ТЕКСТАХ	5
1.1. Визначення поняття “реалії” і їх класифікації.....	5
1.2. Різновиди та функції суспільно-політичних реалій.....	12
1.3. Специфіка перекладу новинних текстів українською мовою.....	15
1.4. Способи відтворення суспільно-політичних реалій у новинних текстах	18
Висновки до розділу I.....	21
РОЗДІЛ II. СПЕЦИФІКА ВІДТВОРЕННЯ БРИТАНСЬКИХ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ РЕАЛІЙ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ У НОВИННИХ ТЕКСТАХ ВВС).....	23
2.1. Лексичні трансформації при перекладі суспільно-політичних реалій.....	23
2.2. Граматичні трансформації при перекладі суспільно-політичних реалій.....	30
2.3. Лексико-граматичні трансформації при перекладі суспільно-політичних реалій.....	32
2.4. Збереження оригіналу в ході перекладу суспільно-політичних реалій	35
Висновки до розділу II.....	38
ВИСНОВКИ.....	40
СПИСОК	ВИКОРИСТАНИХ
ДЖЕРЕЛ.....	42
SUMMARY.....	49

ВСТУП

У процесі науково-технічного прогресу сфера впливу новинних текстів все більше розширюється, що робить роль перекладу зарубіжних джерел новинної інформації вагоміше, і оскільки мова йде про новини, які охоплюють політичні події, громадськість, досягнення в сфері науки, культури та економіки, переклад повинен бути точним, без відхилень від оригінальної ідеї і при цьому зрозумілим й відповідним з точки зору стилю.

Актуальність дослідження зумовлена поглибленим інтересом сучасної лінгвістики і перекладознавства до вивчення суспільно-політичних реалій як мовного явища, а також методів та способів їх перекладу, що обумовлено всесвітньою глобалізацією та інтенсивним розвитком міжнародних відносин. Дослідження ґрунтується на внеску вітчизняних вчених, таких як Зорівчак Р. П., Карабан В.І., Лелека Т.А., Білецька О.О., а також на внеску закордонних дослідників, таких як Влахов С. І, Флорін С., Van Dijk, Newmark, P., Wills W., Beardsley J. Незважаючи на значну кількість публікацій і наукових робіт, питання адекватного перекладу цього явища залишається недостатньо дослідженим, оскільки з кожним роком технології, суспільство і мова динамічно прогресують, що призводить до появи нових реалій, а з ними і способів їх відтворення. Відповідно, стає необхідним розширювати напрями дослідження та перекладу цього явища.

Об'єктом дослідження є суспільно-політичні реалії у новинних текстах та їхні відповідники в українському перекладі.

Предмет дослідження – способи відтворення суспільно-політичних реалій у новинних текстах українською мовою.

Матеріал дослідження – новинні тексти BBC.

Мета дослідження – визначити основні способи перекладу суспільно-політичних реалій з англійської мови українською.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення наступних **завдань**, а саме:

- 1) визначити поняття “реалії”, їхнє місце в лексичній системі сучасної англійської мови, та розглянути найпоширеніші підходи до їх класифікацій;
- 2) виокремити функції суспільно-політичних реалій;
- 3) окреслити підходи до перекладу новинних текстів українською мовою;
- 4) проаналізувати способи відтворення суспільно-політичних реалій у новинних текстах та дослідити труднощі, які виникають у процесі перекладу.

У ході дослідження застосовано такі **методи**: *метод аналізу наукових матеріалів* (для розгляду теоретичних засад дослідження новинних текстів, реалій, їх видів та способів відтворення суспільно-політичних реалій у новинних текстах), *описовий та перекладознавчо-зіставний метод* (для інтерпретації та стислого відтворення основних теоретичних положень та аналізу відібраних прикладів), *метод суцільної вибірки* (для добору ілюстративного матеріалу), *метод кількісного аналізу* (для визначення найпоширеніших перекладацьких трансформацій, застосованих для відтворення суспільно-політичної лексики).

Теоретичне та практичне значення цієї роботи полягає у можливості використання її результатів на лекційних курсах, на семінарських і практичних заняттях з теорії і практики перекладу, а також лексикології, та у процесі роботи над курсовими та дипломними роботами. Дослідження поглиблює і систематизує наявні знання про реалії загалом, та переклад суспільно-політичних реалій у новинних текстах зокрема.

Структура роботи. Дослідження складається зі вступу, двох розділів, загальних висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ БРИТАНСЬКИХ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ РЕАЛІЙ У НОВИННИХ ТЕКСТАХ

1.1. Визначення поняття “реалії” і їх класифікації

У дослідженнях з українського перекладознавства основну увагу приділяють питанням безеквівалентності, зокрема в художньому перекладі. Ці питання досліджуються такими вченими, як С. Ковганюк, В. Коптілов, О. Кундзіч, М. Рильський та інші. Однак, типологію та міжмовну транспозицію безеквівалентних лексем розглядає В. Манакин у своїй монографії "Зіставна лексикологія". Також, Р. Зорівчак у своїй праці "Реалія і переклад" аналізує особливий вид такої лексики - лінгвокраїнознавчу.

У наукових працях розглядається три підходи до визначення еквівалентності: 1) безеквівалентними вважаються лише позначення етноспецифічних об'єктів, 2) безеквівалентними вважаються також мовні одиниці без культурних елементів, 3) безеквівалентними вважаються всі мовні явища в міжкультурній комунікації, які незрозумілі реципієнту та потребують додаткового пояснення. До прихильників першого підходу належать В. Виноградов, Є. Которова, Р.Міньяр-Белоручев, Н. Слободянюк, С. Тер-Мінасова, О.Швейцер. Поняття безеквівалентності охоплює лише лексику на позначення етнічно унікальних об'єктів матеріальної та духовної культури, а основними ознаками у їх визначенні є: 1) унікальність відповідного референта в культурному ареалі мови оригіналу; 2) відсутність еквівалентів у мові перекладу.

Дослідники вважають, що безеквівалентна лексика охоплює набагато більше категорій, а слова на позначення етнічно унікальних референтів є лише однією з таких категорій. С. Влахов і С. Флорин відносять до безеквівалентної таку лексику: реалії, терміни, вигуки і звуконаслідування, екзотизми, аббревіатури, звертання, відхилення від літературної норми, власні назви, фразеологізми, а також власне безеквівалентну лексику [10, с. 43].

У своїй роботі, Р. Зорівчак розрізняє два типи безеквівалентних одиниць. Перший тип - лексико-предметні безеквіваленти, які представлені реаліями. Другий тип - лексико-семантичні безеквівалентні одиниці, до яких вона відносить окремі прислів'я і приказки, слова з високим рівнем семантичного навантаження, а також терміни, що відображають відмінності в сприйнятті навколишнього світу різними мовними спільнотами [16, с. 60].

У наукових дослідженнях багато уваги приділяється глибокому розумінню лексичних одиниць, які не мають точного відповідника у мові перекладу. Згідно з цими дослідженнями, поняття "лакуна" є загальним для всіх культурних і текстових відмінностей, що виникають при порівнянні двох мов. Виділення культурологічних лакун пов'язане з наявністю унікальних елементів позамовної національної реальності, які незнайомі представникам інших культур. Зазначається, що існує також перехідний клас, відомий як "часткові лакуни", до якого відносяться лексичні одиниці, які мають схожі основні семантичні компоненти, але відрізняються периферійними елементами лексичного значення.

Детальна класифікація безеквівалентної лексики, запропонована болгарськими філологами С. Влаховим та С. Флориним розподіляє таку лексику за її конотативним значенням, тобто залежно від місцевого (національного, регіонального) і часового (історичного) колориту [10, с. 123].

Загальна схема даної класифікації має наступний вигляд:

1. Предметний поділ:

А. Географічна безеквівалентна лексика:

1) назви об'єктів фізичної географії, в тому числі і метеорології; 2) назви географічних об'єктів, пов'язаних з людською діяльністю; 3) назви ендеміків.

Б. Етнографічна безеквівалентна лексика:

1. побут: а) їжа, напої і т. д.; б) одяг (взуття, головні убори тощо); в) житло, меблі, посуд та ін.; г) транспорт (засоби та "водії"); ж) інші;

2. праця: а) люди праці; б) знаряддя праці; в) організація праці (господарство, тощо).

3. мистецтво і культура: а) музика і танці; б) музичні інструменти; в) фольклор; г) театр; д) інші мистецтва і предмети мистецтва; е) виконавці; ж) звичаї, ритуали; з) свята, ігри і) міфологія; к) культи; л) календар.

4. Етнічні об'єкти: а) етніміми; б) клички; в) назви осіб за місцем проживання.

5. Міри і гроші: а) одиниці заходів; б) грошові одиниці.

В. Суспільно-політична безеквівалентна лексика:

1. Адміністративно-територіальний устрій: а) адміністративно-територіальні одиниці; б) населені пункти; в) частини населеного пункту;

2. Органи і носії влади: а) органи влади; б) носії влади.

3. Суспільно-політичне життя: а) політичні організації та політичні діячі; б) патріотичні та суспільні рухи (і їх діячі); в) соціальні явища та рухи (і їх представники); г) звання, ступені, титули, звернення; д) установи; е) учбові заклади і культурні установи; ж) стани і касти (і їх члени); з) станові знаки і символи.

4. Військова безеквівалентна лексика: а) підрозділи; б) зброя; в) обмундирування; г) військовослужбовці (і командири).

Існує й інший поділ безеквівалентної лексики – за місцем і часом [10, с. 123–139].

Найменування класифікації за місцем – умовне, оскільки безеквівалентна лексика віднесена до тієї чи іншої рубрики не виключно за місцевою ознакою, а з урахуванням двох нерозривно пов'язаних і взаємообумовлених критеріїв: 1) національної приналежності позначуваного лексикою об'єкта (референта) і 2) участь у перекладі мов. Отже, схема поділу безеквівалентної лексики за місцем і мовою набуває такого вигляду:

А. В площині однієї мови.

Б. В площині пари мов:

1. Своя безеквівалентна лексика: 1) внутрішня: а) національна; 2) зовнішня: б) локальна; в) мікролокальна;

2. Чужа безеквівалентна лексика: а) інтернаціональна; б) регіональна [11, с. 123–139].

Філолог Р. П. Зорівчак вивчає безеквівалентну лексику з різних точок зору - структурного та історико-семантичного. З погляду структури, вона виділяє безеквівалентну лексику, яка складається з одного слова, безеквівалентну лексику, що містить декілька слів, та реалії-фразеологізми. З історико-семантичної перспективи, дослідниця виокремлює безеквівалентну лексику, яка має референти в сучасній мові, а також історичну безеквівалентну лексику - семантичні архаїзми, які втратили свою життєздатність, оскільки втратили референтний зміст [16, с. 70].

Серед класифікацій безеквівалентної лексики іноземних дослідників, було виокремлено класифікацію П. Ньюмарка, який виділяє п'ять груп безеквівалентної лексики: до першої групи відноситься безеквівалентна лексика, пов'язана з фізичною географією; до другої групи входять назви їжі, одягу, транспортних засобів, устрій будинку; третю групу налічує безеквівалентна лексика, що відносяться до соціальної культури, роботи і відпочинку; у наступній групі представлена безеквівалентна лексика, що описує адміністративний поділ країни, та релігійна безеквівалентна лексика; до останньої групи входять назви жестів, а також звичаї і традиції [46, с. 95].

Поняття лінгвокультурних реалій знаходиться у фокусі дослідників з огляду на комплексність поняття. Реалії – слова і вирази, запозичені з інших, часто маловідомих мов і які вживаються для додання мові особливого (місцевого) колориту [7, с. 68].

У науковій літературі поняття «реалії» вживається дослідниками на позначення таких понять, як: безеквівалентна лексика, запозичені слова, іншомовні вкраплення, варваризми, етнографізми, глобалізми, макаронізми, регіоналізми, ксенізми і ряд інших спеціальних найменувань.

На думку А. Волошиної, реалії – слова, що позначають предмети, поняття, ситуації, що не існують в практичному досвіді людей, що говорять іншою мовою [11, с. 57].

Т. Головач визначає реалії як лексичні одиниці, що вживаються розширено для позначення усіх слів, маркованих у національному плані, незалежно від того, яка національна дійсність і в якій мові ними представлена. Реалії належать до числа основних термінів таких наук, як перекладознавство, зіставне мовознавство, контрастивна лінгвістика, лексикографія, лінгвокраїнознавство, методика викладання іноземних мов [13, с. 39].

І. О. Голубовська називає реаліями слова, за допомогою яких стає можливим описати чужі звичаї, особливості життя і побуту, створення місцевого колориту [14, с. 38].

Р. П. Зорівчак вважає, що реалії – так звані лакуни, тобто ситуації, звичайні для культури одного народу, але які не спостерігаються в іншій культурі [16, с. 87].

А. А. Мороз під поняттям «реалії» має на увазі слова і вирази, які використовуються в побуті та є характерними для конкретної національної культури, і для яких не існує прямих еквівалентів. [24, с. 104]. А. Сітко, Ю. Сичова вважає, що реалії – це іншомовні слова, які позначають поняття, предмети, явища, які не увійшли в ужиток того народу, мовою якого перекладається твір [33, с.169]. О. Тупиця, Л. Зимакова під реаліями розуміють слова, що позначають національно-специфічні концепти [34, с. 46].

Таким чином, термін «реалія» може бути визначений як «безеквівалентна лексика», «національно-забарвлена лексика», «лакуна», «культурно-конотативні слова», тощо.

Вирішальним аспектом, який визначає належність будь-яких явищ до реалій, є їх національний колорит, який настільки очевидний, що неможливо пов'язати їх з національними особливостями культури будь-якої іншої країни, крім тієї, з якої вони походять. Реалії належать до пасивного словника тієї чи іншої мови і знаходяться на її периферії. Подібні лексичні одиниці

використовуються лише для локалізації художнього або публіцистичного опису [11, с. 51].

Особливістю реалій є відсутність синонімів у мові перекладу. А. Бекер зазначає, що слово не може бути запозичене перш ніж була запозичена річ, яка їм позначається. У мові таке іноземне слово може вживатись, але воно буде залишатися «чужим», екзотичним до тих пір, поки чужою і екзотичною носіям конкретної мови буде здаватися реалія, що позначається цим словом» [38, с. 48].

Як особливий тип іншомовних слів, реалії характеризуються вузькою синтагматикою, відсутністю динамізму семантичної структури, обмеженою сферою вживання і, як правило, відсутністю дериваційних зв'язків у системі мови-реципієнта.

Таким чином, реалії – це особлива категорія слів, яка є засобом вираження та позначення об'єктів й предметів побуту, культури, соціального життя та історичного розвитку, які є екзотичними для інших народів. Реалії включають поняття географічного, етнографічного, суспільно-історичного, міфологічного, фольклорного змісту. Реалії не мають еквівалентів у мові перекладу, що і обумовлює її безеквівалентний характер.

Розглянемо також існуючі типології реалій. Є. М. Верещагін, В. Г. Костомаров пропонують свою класифікацію національних реалій:

- 1) слова, що відносяться до традиційного побуту;
- 2) слова, що відносяться до нового побуту;
- 3) фразеологічні одиниці, розмовні вислови;
- 4) історизми – слова, що позначають предмети і явища попередніх історичних періодів. У сучасній мові, історизми вживаються з переносним значенням.

- 5) слова з фольклору, народної творчості, пов'язані з емоційним забарвленням;

б) антропоніми, тобто власні імена, що викликають у свідомості ряд певних асоціацій;

7) топоніми – географічні найменування, які характеризуються численними і яскравими асоціаціями;

8) конотативні слова, тобто слова цілком нейтральні, такі, що мають переклади на інші мови, обумовлені літературними, естетичними, художніми та емоційними асоціаціями [8, с. 35–39].

Дослідник В. С. Виноградов пропонує схожу класифікацію лінгвокультурних реалій, змінюючи назви лише кількох груп:

1. Лексика, що називає побутові реалії: а) устрій будинку; б) одяг, головні убори; в) їжа, напої; г) види трудової діяльності; д) грошові знаки, одиниці міри; е) музичні інструменти, народні танці та пісні, виконавці; ж) народні свята, ігри; з) звернення.

2. Лексика, що називає етнографічні та міфологічні реалії: а) етнічні та соціальні спільності та їх представники; б) божества, казкові істоти, легендарні місця.

3. Лексика, що називає реалії світу природи: а) тварини; б) рослини; в) ландшафт, пейзаж.

4. Лексика, що називає реалії державно-адміністративного устрою і суспільного життя країни (сучасні та історичні): а) адміністративний поділ та державні інститути; б) громадські організації, партії, їх учасники; в) промислові та аграрні підприємства, торговельні заклади; г) основні військові та поліцейські підрозділи та чини; д) цивільні посади і професії, титули і звання.

5. Лексика, що називає ономастичні реалії: а) антропоніми; б) топоніми; в) імена літературних героїв; г) назви компаній, музеїв, театрів, ресторанів, магазинів, пляжів, аеропортів.

6. Лексика, що відображає асоціативні реалії: а) вегетативні символи;

б) анімалістичні символи; в) колірні символи; г) фольклорні, історичні та літературно-книжкові алюзії; д) мовні алюзії [9, с. 145–167 Виноградов В.С. Введение в переводоведение].

Отже, наразі існує велика кількість класифікацій безеквівалентної лексики, які мають як спільні риси, так і відмінності. Реалії – це особлива категорія слів, яка є засобом вираження та позначення об'єктів й предметів побуту, культури, соціального життя та історичного розвитку, які є екзотичними для інших народів.

1.2. Різновиди та функції суспільно-політичних реалій

Суспільно-політичні реалії складають частину суспільно політичної лексики, що відображає специфічні для даної країни явища і поняття із сфери суспільно-політичного життя. Цей різновид реалій потрібно розглядати у нерозривному зв'язку з історичними і політичними подіями і явищами певної країни.

На думку О. І. Голубовської, суспільно-політичні реалії Британії включають в себе: 1) державні символи; 2) органи влади: а) реалії, пов'язані з королевою; б) реалії законодавчої влади (органи влади та носії влади); 3) політичні партії. 4) класи, стани, касти. 5) титули і звання; 6) суспільно-політичні рухи [14, с. 59].

У класифікації, наведеній С. Влаховим та С. Флориним, суспільно-політична безеквівалентна лексика включає в себе такі підгрупи:

1. Адміністративно-територіальний устрій: а) адміністративно-територіальні одиниці; б) населені пункти; в) частини населеного пункту;

2. Органи і носії влади: а) органи влади; б) носії влади.

3. Суспільно-політичне життя: а) політичні організації та політичні діячі; б) патріотичні та суспільні рухи (і їх діячі); в) соціальні явища та рухи (і їх представники); г) звання, ступені, титули, звернення; д) установи; е) учбові

заклади і культурні установи; ж) стани і касти (і їх члени); з) станові знаки і символи [10, с. 130].

Суспільно-політичні реалії є важливим елементом текстів будь-якого дискурсу. Першим чином варто відзначити, що суспільно-політичні реалії виконують три основні функції – номінативну, художню та стилістичну – в текстах всіх функціональних стилів мови реципієнтів. Суспільно-політичні реалії, у рівній мірі, є засобом досягнення побутової та історичної достовірності і яскравим засобом при описі національної дійсності.

Виконання художньої (суспільно-політичні реалії є мовними засобами позначення деталей, що є, в свою чергу, елементами художнього образу) і стилістичної функції тісно пов'язане з номінативною функцією. Тематичне і функціональне розмаїття суспільно-політичних реалій, активність їх вживання свідчить про художню значимість цього розряду слів.

Основними стилістичними функціями суспільно-політичних реалій є [33]:

- функція створення хронотопу (тобто організації простору і часу);
- функція створення образу персонажа (тобто етнічна, соціальна характеристика персонажа);
- функція посилення експресивності (тобто використання суспільно-політичних реалій в рамках традиційних стилістичних прийомів).

При створенні хронотопу за допомогою включення у текст суспільно-політичних реалій, досягається мета уточнення місця та історичного періоду, протягом якого відбуваються описані події [15, с. 186].

Функція створення образу персонажа є досить ємною, проте найчастіше суспільно-політичні реалії вживаються з метою охарактеризувати дійову особу як представника тієї чи іншої нації (і як представника тієї чи іншої соціальної групи в рамках позначеної нації) [28, с. 6].

Функція посилення експресивності реалізується при включенні суспільно-політичних реалій у різні стилістичні прийоми в англійській мові-реципієнті.

Також, варто виокремити наступні функції суспільно-політичних реалій [29, с. 180]:

1. Функція відтворення місцевого (національного) колориту: суспільно-політичні реалії використовуються з метою відтворення особливостей функціонування соціуму та політичної системи певної країни.

2. Функція відтворення історичного колориту: за допомогою суспільно-політичних реалій читач занурюється в історичний пласт епохи, розкриваючи для себе певні риси і тенденції даної епохи.

3. Функція естетизації побутової деталі: суспільно-політичні реалії яскраво показують, що герой і матеріальне оточення тісно пов'язані.

4. Символьна функція: суспільно-політичні реалії можуть втілюватись у формі метафоричних образів, що стають центральними та об'єднують інші повторювані словесні образи.

5. Асоціативна функція: суспільно-політичні реалії виконують роль ремінісценцій.

6. Функція маркера чужої культури: суспільно-політичні реалії виступають як представники чужої дійсності.

Суспільно-політичні реалії несуть також інформацію про часову маркованість слова, позначаючи предмети і явища, які є характерними для певних епох. Проте, вони можуть одночасно вказувати і на територіальну віднесеність слова, тобто нести територіальну інформацію. Водночас, суспільно-політичні реалії володіють і стилістичною інформацією [32, с. 198]: вони вказують на переважну функціональну сферу їх використання, наприклад історичний або суспільно-політичний жанр літератури. Спираючись на теорію номінації, можна виокремити засоби національно-культурної номінації, що виступають як слова і стійкі утворення, для яких характерні:

а) співвіднесеність з фактами і явищами, складовими своєрідність культури;

б) здатність виступати в якості зберігача і носія інформації про культуру певної країни [40, с. 110].

Підводячи підсумки, слід підкреслити, що іноді питання виокремлення функцій суспільно-політичних реалій є достатньо спірним, виходячи з того що одна і та ж реалія може одночасно виконувати цілий ряд стилістичних функцій та межі між різними підфункціями тієї чи іншої стилістичної функції представляються недостатньо чіткими.

Суспільно-політичні реалії, які нерозривно пов'язані з історичними і політичними подіями певної країни, водночас служать як засіб досягнення побутової та історичної достовірності і яскравим засобом опису національної дійсності, великою мірою впливають на переклад медійного дискурсу.

1.3. Специфіка перекладу новинних текстів українською мовою

Поняття масового медійного дискурсу має широкий спектр, тому це дослідження буде зосереджено лише на одному аспекті медійних текстів, який є найбільш поширеним - тексти новин.

Згідно з Ю. Волощук та Н. Жмаєвою, новинний дискурс є варіацією медіа-дискурсу, що узагальнено представляє собою сукупність процесів і продуктів мовленнєвої діяльності в сфері масової комунікації у всій їх різноманітності та складності. Новинний текст є основною одиницею цього дискурсу.

Серед лінгвістичних особливостей новинного тексту можна відзначити такі: зосередженість на об'єктивності фактів та бажання передати нову інформацію в повному обсязі; високий рівень стандартизації за використання відомих елементів суспільно-політичного, соціально-економічного, культурного життя суспільства; використання заголовків, що грають на словах, містять цитати, тропи, ідіоми та інші стилістичні прийоми; відсутність

прямого звернення до читача та виразної оцінної лексики; відсутність відверто ненормативної, жаргонної або розмовної лексики; поєднання гнучкості та консервативності мовних засобів [12, с.168].

Переклад текстів новинного дискурсу все частіше стає об'єктом дослідження сучасних науковців. Такий переклад вимагає, перш за все, ясності у викладі при максимально повній відповідності перекладу оригіналу.

При відображенні різних процесів, пов'язаних з виробництвом новин, дослідники журналістики, як правило, розглядають переклад як буквальну інтерлінгвістичну передачу іншомовного тексту або як один з багатьох прийомів написання новин[49, с.258].

Переклад новин – це інтеркультурний вид перекладу. Як і будь-яка інша галузь перекладу, переклад новин має справу не лише з мовою, але й з культурними факторами. Культурні або ідеологічні фактори мають важливий вплив на новини, незважаючи на спроби ЗМІ зберігати об'єктивність. ЗМІ також представляють інтереси певних груп або безпосередньо фінансуються певними зацікавленими групами. Свідомо чи несвідомо, те, що пишуть і повідомляють ЗМІ, передбачає їхнє чітке розуміння і позицію щодо того, що відбувається, що ускладнює процес перекладу новин [52, с.80].

Головне завдання при перекладі текстів новин полягає у передачі їх змісту читачу в найбільш зрозумілій, чіткій та звичній формі. Ці тексти характеризуються обмеженою стилістикою як у вихідному тексті, так і в перекладеному, таким чином нічого не відволікає від фактичної інформації.

Під час перекладу новинних текстів виникають складнощі через їх лексико-стилістичні особливості, які включають в себе значну кількість стійких виразів та кліше, термінологію, використання власних назв, експресивність висловів, присутність культурних реалій, застосування фразеологічних виразів та ідіом, а також різноманітні стилістичні фігури.

Спираючись на його особливості, переклад новинних текстів вимагає: коректного використання специфічної соціально-політичної термінології мови, лексичних, граматичних та стилістичних особливостей обох мов,

розуміння особливостей політичного життя та процесів, взаємозв'язків між країнами та культурних традицій країни і їх впливу на переклад [20, с.513].

Різноманітні зміни, внесені до тексту перекладу на мікро- та макрорівні, є невід'ємною частиною будь-якого виду перекладу. Ці зміни відбуваються через відмінності в лінгвістичній системі мови оригіналу та мови перекладу, а найчастіше це результат врахування особливостей цільової аудиторії, однак читачі перекладених новин не очікують двозначності в перекладеному тексті, а очікують перенесення елементів мови оригіналу в свою культуру і мову [48].

Співвідношення між вихідною та цільовою мовами і характер перекладацького завдання значно впливає на стратегію та методи, які обирає перекладач. Процес перекладу стосується не лише системи еквівалентних відношень між мовами, а й деталей реалізації цієї системи в процесі перекладацької роботи, тому перекладач повинен розуміти вихідний текст на культурному та лінгвістичному рівнях [22, с. 65].

Вибір способу перекладу визначається факторами як лінгвістичного, так і екстралінгвістичного характеру. До таких факторів можна віднести:

- різницю між мовою перекладу та системами початкової мови;
- функціональні та стилістичні особливості оригіналу;
- особливості, характерні для мови оригіналу;
- аспекти індивідуального стилю автора оригінального тексту;
- відсутність засобів еквівалентного перекладу лексичних засобів оригінального тексту [1, с. 127].

Лінгвокультурна адаптація найчастіше застосовується під час перекладу новин. У даному контексті, термін "адаптація" використовується для опису способу досягнення спільної комунікативної мети в мові оригіналу і мові перекладу. Отже, для перекладача важливо здійснювати адаптацію тексту до носіїв іншої культури, використовуючи мовні засоби та прийоми, які будуть звичними для носіїв цієї мови. За перекладу реалій, назв організацій, посад, міжнародних організацій, прийнятих позначень важливих історичних і політичних подій, географічних назв вибір еквівалентів обмежується двома-

трьома альтернативами, тому перекладач вимушений вдаватися до перекладацьких трансформацій заради коректного відтворення особливостей мови оригіналу.

Таким чином, можна зробити висновки про те, що переклад новинних текстів через їх культурні особливості характеризується певними складнощами. У випадках, коли неможливо віднайти еквівалентний відповідник, перекладач застосовує лінгвокультурну адаптацію, яка виражається застосуванням перекладацьких трансформацій.

1.4. Способи відтворення суспільно-політичних реалій у новинних текстах

Застосування різних методів для відтворення суспільно-політичних реалій дозволяє забезпечити більш точне передавання змісту цих реалій, що відображають національний та історичний колорит конкретної країни. Проблема перекладу реалій у текстах новин дуже поширена. Оскільки реалії позначають поняття, які відсутні у інших культурах, вони завжди становлять особливу складність у процесі перекладу.

Викликом для перекладача є не лише передача семантичного значення безеквівалентної лексики, але й вираження її національного й історичного відтінку, що становить основну складність. Безеквівалентна лексика, що відображає національні риси та традиційну поведінку, повинна бути адекватно відтворена в перекладі, оскільки її відсутність або неправильне тлумачення можуть призвести до неправильного розуміння новинного тексту.

В ході перекладу безеквівалентної лексики, перекладач повинен дотримуватися такої стратегії: спочатку, необхідно встановити, яке місце займає безеквівалентна лексика у контексті оригіналу, наскільки вона важливий для розуміння тексту в цілому, які засоби використовує автор для того, щоб читач зміг зрозуміти його конотативний і семантичний зміст. І

тільки після цього, перекладач обирає спосіб перекладу безеквівалентної лексики [43, с. 32].

Підходи до відтворення суспільно-політичних реалій майже не відрізняються від перекладу будь-якої іншої безеквівалентної лексики.

Якщо розглядати реалії як граматичні структури, в цьому випадку можна виділити наступні три способи перекладу реалій лексики українською мовою:

1. Нульовий переклад, коли граматична одиниця опускається в тексті перекладу або замінюється лексичною;

2. Наближений переклад, коли граматична одиниця має лише частковий аналог в тексті перекладу;

3. Трансформаційний переклад, коли граматична одиниця піддається різним трансформаціям. Застосування трансформаційної теорії в області передачі безеквівалентної лексики можливе і в умовах передачі лексичної форми безеквівалентної лексики [30, с. 70].

Дж. Бердслі до найчастіших трансформацій, що можуть бути застосовані під час перекладу реалій відносить [37, с. 42]: 1. транскрипцію чи транслітерацію; 2. калькування; 3. аналог або приблизний відповідник 4. тлумачення або роз'яснювальний переклад.

О. І. Чередниченко розглядає такі способи передачі реалій: кальки; напівкальки; родо-видова заміна; функціональний аналог; описовий переклад або тлумачення слова; транслітерація або транскрипція [36, с. 137].

У процесі перекладу суспільно-політичних реалій, а також будь-яких інших, перекладач стикається з важливим вибором. Він має вирішити, чи передавати специфіку цих реалій разом з їх національно-культурним колоритом, чи використовувати більш загальноприйняті мовні засоби, щоб передати їх загальне значення або загальний зміст, більш зрозумілий для читача [4, с. 12].

Цей вибір є важливим, оскільки він визначає, наскільки точно і повно передаються суспільно-політичні реалії у перекладі. Якщо перекладач

вирішує зосередитись на специфіці та національно-культурному контексті, то він передає всі тонкощі, відтінки та особливості цих реалій. В результаті читач отримує більш деталізований і точний переклад, але це може призвести до складнощів у сприйнятті, якщо читач не знайомий з цією культурою.

З іншого боку, перекладач може вибрати більш загальноприйняті мовні засоби, які передають лише загальне значення або загальний зміст суспільно-політичних реалій. Це робить переклад більш доступним та зрозумілим для читача, особливо якщо він не має глибоких знань про культуру або контекст, пов'язаний з цими реаліями.

У кінцевому рахунку, вибір залежить від цілей перекладу, аудиторії та контексту, в якому відбувається комунікація. Під час перекладу суспільно-політичних реалій, перекладачі вдаються до таких підходів для забезпечення належної передачі значення і контексту:

1. **Культурна адаптація:** Перекладачі враховують культурні особливості мови перекладу та їхнє відношення до суспільно-політичних реалій. Вони можуть знайомити читачів зі звичаями, історичними подіями або політичними структурами, які не є загальновідомими у мові перекладу.
2. **Заміна:** У разі відсутності точного еквівалента в мові перекладу, перекладачі можуть використовувати заміну термінів, понять або виразів для передачі близького значення. Це може включати вживання широко відомих аналогічних термінів або створення нових термінів, які краще відповідають суспільно-політичному контексту мови перекладу.
3. **Локалізація:** Перекладач може використовувати локальні приклади, приклади з історії або культури цільової мови, щоб краще пояснити суспільно-політичні реалії. Це допомагає зрозуміти і контекстуалізувати ідеї та концепції для місцевої аудиторії.
4. **Інтерпретація:** В деяких випадках, перекладачеві може знадобитись інтерпретувати або розширити оригінальну ідею для її кращого розуміння в мові перекладу. Це може включати додавання контексту або

описового перекладу для передачі тонких політичних і соціальних нюансів.

У процесі перекладу суспільно-політичних реалій англійської мови, існує кілька поширених способів перекладу, які використовують перекладачі. Ці способи варіюються від транслітерації та транскрипції до калькування, описового перекладу, наближеного перекладу та трансформаційного перекладу.

Транслітерація є одним з найбільш поширених способів перекладу реалій, де здійснюється передача графічної форми реалії з однієї мови до іншої без зміни значення.[44, с. 176] Цей підхід особливо корисний у випадках, коли еквівалент повністю відсутній в цільовій мові.

У процесі перекладу суспільно-політичних реалій, транслітерація широко використовується для передачі назв центрів адміністративно-територіального устрою, органів та представників влади, назв партій і блоків, імен та прізвищ їхніх членів, патріотичних та громадських організацій, військових та воєнізованих підрозділів та інших подібних об'єктів [4, с. 12].

Застосування наближеного перекладу надає можливість, хоча і не досить точно, передати зміст реалії, проте її національно-марковане значення зазвичай не відтворюється у мові перекладу.

Отже, аналіз дозволяє дійти висновку про те, що переклад реалій характеризується значними труднощами, з огляду на його національно-культурну специфіку, яка за своєю сутністю, є безеквівалентною. Заради відтворення культурного аспекту мови оригіналу перекладач вдається до загальноприйнятих перекладацьких трансформацій.

Висновки до розділу I

В рамках дослідження теоретичних джерел встановлено, що лінгвокультурні реалії – це особлива категорія слів, яка є засобом вираження та позначення об'єктів й предметів побуту, культури, соціального життя та історичного розвитку, які є екзотичними для інших народів. Реалії включають

поняття географічного, етнографічного, суспільно-історичного, міфологічного, фольклорного змісту.

Було зазначено, що наразі існує велика кількість класифікацій реалій, які мають як спільні риси, так і відмінності. Дослідники розподіляють таку лексику за її конотативним значенням, тобто залежно від місцевого (національного, регіонального) і часового (історичного) колориту, за структурною та історико-семантичними ознаками, тощо.

Встановлено, що суспільно-політичні реалії складають частину суспільно політичної лексики, що відображає специфічні для даної країни явища і поняття із сфери суспільно-політичного життя. Переклад новинних текстів характеризується певними складнощами, адже він вимагає вміння правильно використовувати специфічну соціально-політичну термінологію обох мов, володіння лексичними, граматичними та стилістичними особливостями цих мов, розуміння політичного життя та процесів, взаємозв'язків між країнами та культурними традиціями.

Аналіз дозволив дійти висновку про те, що переклад реалій також характеризується значними труднощами, з огляду на їх національно-культурну специфіку, яка за своєю сутністю, є безеквівалентною. При перекладі реалій, перекладач може застосовувати цілий комплекс перекладацьких трансформацій, засобами яких досягається адекватний переклад новинних текстів.

РОЗДІЛ II. СПЕЦИФІКА ВІДТВОРЕННЯ БРИТАНСЬКИХ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ РЕАЛІЙ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ (У НОВИННИХ ТЕКСТАХ ВВС)

2.1. Лексичні трансформації при перекладі суспільно-політичних реалій

У другому розділі було здійснено дослідження специфіки відтворення британських суспільно-політичних реалій українською мовою (на матеріалі новин ВВС). У процесі було опрацьовано 35 статей з суспільно-політичного життя Великобританії, траплялися також тексти про культурне життя, в яких було знайдено суспільно-політичні реалії. Для аналізу було відібрано 40 одиниць перекладу, які належать до назв політичних партій та їх діячів, назв суспільних рухів, назв територіальних одиниць, назв одиниць, які пов'язані з освітньою системою та адміністративною системою Британії та ін.

Перш за все, розглянемо особливості застосування лексичних трансформацій при перекладі реалій.

Серед таких трансформацій було виокремлено наступні.

Транслітерація:

- 1) *A survivor of the Westminster Bridge terror attack is backing plans for a permanent memorial because "victims can be too often forgotten"*[73].

Людина, яка пережила теракт на Вестмінстерському мосту, підтримує створення постійного меморіалу, тому що "про жертв надто часто забувають".

Вестмінстер - це урядовий район поруч із Букінгемським палацом. Назви територіальних одиниць зазвичай транслітеруються або транскрибуються.

- 2) *The Liberal Democrats have unveiled plans to build 20,000 affordable homes in Wales if the party is in government after the 2016 assembly election* [86].

Ліберал-демократи оприлюднили плани будівництва 20 000 доступних будинків в Уельсі, якщо партія потрапить до уряду після парламентських виборів 2016 року.

В тексті використано назву політичної партії the Liberal Democrats, яку було відтворено за допомогою транслітерації. Такі поняття як лібералізм та демократія відомі українському читачеві, тому має сенс збереження найбільш наближеної до оригіналу форми.

3) Morrison's is raising pay for its store workers as UK supermarkets battle for staff amidst increasing competition in the sector [60].

Моррісонс підвищує заробітну плату працівникам своїх магазинів, оскільки британські супермаркети борються за персонал на тлі зростаючої конкуренції в цьому секторі

Morrison's - п'ята найбільша торгова марка у Великобританії, назва якої походить від власного імені. Як правило, власні імена піддаються транскрибуванню, не виключенням стало і це речення.

4) A coroner has criticised a number of "shortcomings" after the death of a 97-year-old resident of a care home which later closed down over failures [70].

Коронер розкритикував низку "упущень" після смерті 97-річного мешканки будинку для літніх людей, який згодом закрили через виявлені порушення.

Коронер - в англосаксонських країнах посадова особа, що спеціально розслідує смерті, які сталися за надзвичайних обставин. Для українського читача ця реалія невідома, але описовий переклад позбавив би статтю її стислості та лаконічності, тому назва посади транслітерується і читач може зрозуміти сенс реалії з контексту.

5) " In a letter David Beamish told him: "you are not and have never been a Member of the House of Lords" [81].

У листі Девід Біміш сказав йому: "Ви не є і ніколи не були членом Палати лордів".

Lord – офіційний спадковий титул у Великобританії, а також особа, яка носить цей титул. Історично даний титул носять переважно представники вищої британської аристократії. Титул є лінгвокультурною реалією Великобританії, яка застосовується у найменуванні осіб. Його було передано засобами трансформації транслітерації: *Lord* – лорд.

Велика кількість суспільно-політичних реалій, як власні імена та назви територіальних одиниць, передаються за допомогою трансформації **транскрипції**:

- 6) *You may have heard people talking about the Prime Minister Rishi Sunak possibly breaking some rules* [58].

Можливо, ви чули, як люди говорять про те, що прем'єр-міністр Ріші Сунак, можливо, порушує деякі правила.

Ім'я прем'єр міністра було відтворено за допомогою транскрипції.

- 7) *Ukrainian refugees living on a cruise ship in Edinburgh will be moved into new accommodation over the next two months* [85].

Українські біженці, які живуть на круїзному лайнері в Единбурзі, будуть переселені в нові помешкання протягом наступних двох місяців.

Единбург - столиця Шотландії, назва міста, тому було застосовано транскрипцію.

- 8) *A man has been arrested after a car crashed into the gates outside Downing Street*[59].

Чоловіка заарештували після того, як автомобіль врізався у ворота біля Даунінг-стріт.

Назва вулиці була перекладена за допомогою трансформації транскрипції: *Downing Street* - Даунінг-стріт

- 9) *Tory leadership: Why would anyone want to be prime minister now anyway?* [83]

Лідерство торі: Хто зараз взагалі хоче бути прем'єр-міністром?

Tory - історична назва Консервативної партії Великої Британії. Ця реалія невідома україномовній аудиторії, але далі в новині позначається, що це саме

за партія. Задля збереження історичної дійсності ми використовуємо транскрипцію.

- 10) *Western Greyhound has blamed summer traffic, roadworks and floods for the problems[71].*

Західний Грейхаунд звинуватив у проблемах літні затори, дорожні роботи та повені.

Назву автобусного оператора було відтворено за допомогою трансформації транскрипції: *Greyhound – "Грейхаунд"*.

- 11) *An ale taster is wanted by a town to join its 750th anniversary festivities [74].*

Місто шукає дегустатора елю для участі у святкуванні 750-річчя.

Назву шотландського напою було відтворено за допомогою трансформації транскрипції: *ale – елю.*

- 12) *"Eurovision has been a saviour for plenty of businesses around the docks and around Liverpool as well [75].*

"Євробачення врятувало багато підприємств у портах Ліверпуля та навколо".

Liverpool - місто у Північно-Західній Англії. Назви міст найчастіше відтворюються за допомогою транскрипції.

- 13) *Baroness O'Loan told BBC News NI's Sunday Politics there had not been any significant amendments made to the bill during committee stage [80].*

Баронеса О'лоан розповіла кореспонденту BBC News Ni's Sunday Politics, що на стадії розгляду законопроекту комітетом не було внесено ніяких істотних поправок.

Реалія *Baroness* є лінгвокультурною суспільно-політичною реалією Британії, це – почесний титул, історія якого сягає у давнину. В Англії, *Baron*, *Baroness* – титул молодшого пера, який розташовується в ієрархічній системі нижче титулу віконта, займаючи останнє місце в ієрархії титулів вищого дворянства (перів). Наразі, спадковий титул барона присвоюється тільки

членам королівської сім'ї, а найбільш поширеним є титул довічного пера в ранзі барона, який дається політикам і громадським діячам з метою виклику в палату лордів. З огляду на те, що наразі титул барона присвоюється тільки членам королівської сім'ї, титул віднесено до історично-маркованої лексики. При перекладі, реалію було транскрибовано – *Baroness* – *Баронеса*.

- 14) *UKIP climate change spokesman and deputy leader Viscount Monckton has been warned to stop calling himself a member of the House of Lords* [81].

Представник UKIP з питань зміни клімату та заступник лідера віконта Монктона був попереджений про те, щоб він перестав називати себе членом Палати лордів.

В цьому випадку застосовано такий титул, як viscount. Viscount (фр. vicomte від лат. vicescomes; англ. viscount, букв. – “заступник графа”; нім. vizegraf, “віце-граф”) – титул Європейського дворянства, особливо в британському перстві, середній між графом і бароном. Титул є лінгвокультурною реалією. Його було відтворено засобами трансформації транскрибування *viscount* – *віконт*.

Транскодування широко застосовується при перекладі міжнародних реалій. Його головна перевага - максимальна стислість, що часто є основною причиною його використання. Однак слід бути уважним при застосуванні транскрипції, так як у деяких випадках підкреслення колориту може витіснити передачу смислу реалії, не виконавши комунікативну задачу перекладу. Велика кількість затранскрибованих слів може перегрузити текст реаліями, що віддаляє читача від оригіналу.

Були виявлені також і приклади використання трансформації **калькування**. Воно передбачає збереження структури оригіналу, однак можливості калькування обмежені: воно може бути використане лише тоді, коли одиниця, що перекладається, має складові та їхнє поєднання мотивоване:

- 15) *The Commonwealth of Nations has been described by critics as merely a talking shop, raising questions about its effectiveness* [87].

Критики описують Співдружність Націй як просто розмовний клуб, що ставить під сумнів її ефективність.

При калькування назви організації зберігається семантика та зміст слова. Відтворення цього словосполучення таким засобом є виправданим, адже складові елементи вже відомі мові реципієнта.

- 16) *A female medic from Devon who saved the life of a soldier while under attack has become the first woman in the Royal Navy to be awarded the Military Cross [57].*

Жінка-медик з Девону, яка врятувала життя солдата під час атаки, стала першою жінкою у Королівському військово-морському флоті, нагородженою Воєнним хрестом.

The Military Cross - військова нагорода офіцерів Британської армії. Метод калькування найточніше передає сенс реалії, а подальший її сенсовий розвиток можна зрозуміти з контексту новини.

- 17) *Oxford's new lord mayor is the first in the city's history to be a woman of colour and a Muslim [77].*

Новим лордом-мером Оксфорда вперше в історії міста стала темношкіра жінка мусульманка.

Лорд-мер є головою Лондонської міської корпорації. Назви посад часто транскодуються, але в даному випадку калькування мотивоване тим, що частина слова(мер) загальновідома україномовному читачу.

- 18) *A female medic from Devon who saved the life of a soldier while under attack has become the first woman in the Royal Navy to be awarded the Military Cross [57].*

Жінка-медик з Девону, яка врятувала життя солдата під час атаки, стала першою жінкою у Королівському військово-морському флоті, нагородженою Воєнним хрестом.

Назва відділення Збройних сил Великобританії відтворюється за допомогою калькування та додавання лексичних одиниць, адже англійське слово “navy” відповідає двом українським військово-морській флот. Таким чином поєднання кальки та додавання зберігає сенс реалії.

- 19) *The Green Party has set up its own shadow cabinet to better hold decision-makers to account at a city council*[69].

Партія зелених створила власний "тіньовий кабінет", щоб покращити підзвітність осіб, які приймають рішення в міській раді.

The Green Party - назва партії Британії, що активно виступає за екологію. В цьому випадку калькування досі точно передає орієнтацію партії.

Shadow cabinet - назва уряду, який іноді утворюється в парламентських державах, в очікування приходу до влади. В українській політичній системі це поняття застосовується набагато рідше, тому має місце застосування трансформації калькування.

- 20) *The Salvation Army says it has seen a growing number of children being referred* [78].

В Армії Спасіння кажуть, що кількість дітей, які звертаються до них, зростає.

The Salvation Army - благодійна організація. Переклад за допомогою калькування повністю відтворює переконання руху та зберігає історичний колорит.

Розглянемо також і приклади застосування трансформації **додавання**.

При перекладі суспільно-політичної лексики часто виникає потреба додати лексичну одиницю, через те, що англійська мова застосовує так звану компресію.

- 21) *A report by Amnesty International claims abortion law in the Republic of Ireland treats women like “child-bearing vessels”*[88]

У звіті організації "Міжнародна амністія" стверджується, що законодавство про аборти в Ірландії розглядає жінок як інкубаторів.

Amnesty International - неурядова організація, заснована у Британії. В цьому реченні доречно додавання слова "організація", адже так український читач може краще сприйняти рух не поширений на території України та речення збереже свою лаконічність.

22) *A Labour councillor has been expelled from the party* [72].

Член Ради Лейбористської партії був виключений з партії

У реченні застосовано таку суспільно-політичну реалію, як *a Labour councillor*. При перекладі реалії, було застосовано трансформацію додавання, реалію передано засобами конструкції *член Ради Лейбористської партії*, задля збереження граматичної структури української мови.

Таким чином, можна зробити висновок, що для перекладу суспільно-політичних реалій текстів BBC-News використовуються наступні лексичні трансформації:

- транскрипція;
- транслітерація;
- калькування;
- додавання.

2.2. Граматичні трансформації при перекладі суспільно-політичних реалій

Наступним кроком був проведений аналіз прикладів використання граматичних трансформацій при перекладі суспільно-політичних реалій текстів BBC-News. Було виокремлено кілька прикладів використання трансформації **перестановки**:

23) *Speaking anonymously to ITV's Good Morning Britain on Thursday, the driver said: "They did a lot of blocking and there was a lot of different types of manoeuvres to stop what was happening[89]."*

Виступаючи анонімно в програмі ITV «Доброго ранку, Британія» в четвер, водій сказав: "Вони багато блокували, і було багато різних маневрів, щоб зупинити те, що відбувається".

У реченні оригіналу застосовано таку суспільно-політичну реалію, як *ITV*. При перекладі, реалію було збережено у формі оригіналу, проте також застосовано і трансформацію перестановки, так як порядок слів було змінено.

24) *Sats: KS2 Year 6 reading paper revealed after row over difficulty [63].*

Sats: Тест на читання KS2 для 6 класу, доступний для загалу після сварки через складність

У фрагменті новинного випуску застосовано таку суспільно-політичну реалію, як *Sats, KS2*. При перекладі, реалії було збережено у формі оригіналу. Також, було застосовано і трансформацію перестановки, так як порядок слів було змінено.

25) *UKIP climate change spokesman and deputy leader Viscount Monckton has been warned to stop calling himself a member of the House of Lords [81].*

Представника UKIP з питань зміни клімату та заступника лідера віконта Монктона попередили, щоб він перестав називати себе членом Палати лордів.

В цьому випадку використано суспільно-політичну реалію *UKIP*. При перекладі, було збережено форму реалії. Також, було застосовано зміну порядку слів – трансформацію перестановки.

Отже, використання граматичних трансформацій перекладу реалій представлено використанням трансформації перестановки. Варто зазначити, що трансформація перестановки не застосовується самостійно, з огляду на характер лінгвокультурних реалій. Трансформація перестановки виступає допоміжним засобом перекладу реалій і використовується переважно для збереження синтаксичної та граматичної структури мови-реципієнта.

2.3. Лексико-граматичні трансформації при перекладі суспільно-політичних реалій

Також, в роботі наведено приклади використання лексико-граматичних трансформацій в ході перекладу суспільно-політичних реалій текстів BBC-News. Таким чином, були виявлені випадки використання трансформації **контекстуальної заміни**:

26) *Wales is not currently represented in the union jack because it was part of the English kingdom when the flag was designed*[65].

Наразі Уельс не представлений на британському прапорі, оскільки він був частиною англійського королівства, коли був розроблений прапор.

The union jack - інша назва британського флагу, для українського читача не зрозуміле походження цієї реалії, а тому і зміст має бути відтворений контекстуальною заміною, хоча і колорит реалії втрачається.

27) *The home secretary has written to police chiefs calling for change to the "culture and standards" in policing*[67].

Міністр внутрішніх справ звернулася до керівників поліції із закликом змінити "культуру і стандарти" в поліцейській діяльності.

У цьому прикладі ця реалія, що позначає державну посаду, заміщена більш зрозумілим україномовному читачеві аналогом.

Використання методу заміни є найбільш поширеним у випадках, коли калькування може порушити граматичні норми перекладу та традиційне вживання слів.

Також були встановлені численні випадки **описового перекладу**.

Описовий переклад включає лексико-граматичні зміни, при яких лексична одиниця мови оригіналу замінюється словосполученням, що передає її значення за допомогою мови перекладу.

28) *Coronavirus: Tory backbenchers want lockdown eased soon*[82].

Коронавірус: Рядові члени палати громад від торі хочуть якнайшвидшого послаблення карантину-

За описового перекладу такої реалії як backbenchers, члени Парламенту, на жаль втрачається місцевий колорит, але адаптований описовий переклад легше сприймається реципієнтом.

29) The Optimum Population Trust goes further with proposals that government encourage couples to stop at two children and the introduction of a one-in one-out policy on immigration[66].

Рух за оптимальну чисельність населення йде далі, пропонуючи уряду заохочувати пари обмежуватися двома дітьми та запровадити політику імміграції за принципом "один приїхав - інший поїхав".

The Optimum Population Trust - суспільний рух у Великобританії, який невідомий україномовній аудиторії, тому потребує роз'яснення і відтворюється за допомогою описового перекладу.

Наступні декілька прикладів(30,31,33) - абревіатури, що відносяться до освітньої системи Великобританії та до громадських організацій(34). Реалії-абревіатури слід перекладати за допомогою описового перекладу, адже коли вони трапляються в тексті новини вперше, читач може зіткнутися з проблемою розшифрування, якщо ми просто транслітеруємо реалію. Під час описового перекладу втрачається стислість новинного тексту, але доступність для читача завдяки цій трансформації розширюється.

30) Even staff "had to really think" about the answers, NAHT said [63].

Національна асоціація директорів шкіл (NAHT) заявила, що навіть співробітникам "довелося по-справжньому задуматися" над відповідями.

Фрагмент демонструє застосування такої реалії, як NAHT. При перекладі, лінгвокультурну реалію було передано засобами описового перекладу – Національна асоціація директорів шкіл, було наведено і оригінальний варіант реалі. Використання лише абревіатури було б незрозумілим.

31) DfE said the Sats were "rigorously trialled" [63].

Міністерство освіти (DfE) заявило, що тести Sat були "ретельно перевірені".

В цьому випадку спостерігається використання такої реалії, як *DfE*. В ході відтворення, лінгвокультурну реалію було передано засобами описового перекладу – *Міністерство освіти*. Також, було наведено і оригінальний варіант реалії – *DfE*.

32) *Sats: schools minister says tests shouldn't be too hard*[62].

Тести логічного мислення Sat: за словами міністра освіти тести не повинні бути надто складними.

Приклад демонструє застосування такої реалії, як *Sats*. При перекладі, реалію було передано засобами описового перекладу – *Тести логічного мислення*. Також, було збережено оригінальний варіант реалії – *Sats*.

33) *CWU said the BT announcement was "no surprise"* [61].

Профспілка працівників зв'язку (CWU) заявила, що оголошення BT "не стало несподіванкою".

В цьому випадку спостерігається використання такої реалії, як *CWU*. В ході відтворення, лінгвокультурну реалію було передано засобами описового перекладу – *Профспілка працівників зв'язку*. Також, було наведено і оригінальний варіант реалії – *CWU*.

34) *Single transferable vote (STV): What is Northern Ireland's voting system?*[79]

Система єдиного переданого голосу (STV): Що собою являє система голосування Північної Ірландії?

Фрагмент демонструє застосування такої реалії, як *STV*. При перекладі, лінгвокультурну реалію було передано засобами описового перекладу – *систему єдиного переданого голосу*. Також, було наведено і оригінальний варіант реалії – *STV*. Виборча система в Україні відрізняється від британської, тому читачеві краще донести сенс реалії за допомогою описового перекладу.

35) *East Ruston Old Vicarage and garden to be left to charity* [76].

Старий будинок священника в Іст-Растоні та сад будуть передані на благодійність

Vicar - це єпископ в католіцизмі, який жив при церкві з сім'єю у Vicarage. Український переклад будинок священика - це найближчий за сенсом переклад до українських реалій життя, яких є легким для сприйняття для читача новини.

36) *The government says Brexit was a "democratic choice" and dismissed calls for a public inquiry.*

Уряд заявляє, що вихід Великобританії з ЄС був "демократичним рішенням", і відхилив прохання про проведення публічного розслідування. [84]

Реалія Brexit складається з двох з'єднаних між собою слів Britain та exit, відтворення якої зі збереженням її першопочаткового змісту є неможливим. Хоча і колорит реалії повністю втрачається, але для людини, яка не знається на британській політиці, вона стає повністю зрозумілою.

Таким чином, можна зробити висновок, що використання лексико-граматичних трансформацій представлено трансформаціями описового перекладу та заміни. Хоча описовий переклад не є найлаконічнішим способом відтворення суспільно-політичних реалій, але для перекладу аббревіатур та слів з двома коренями він виявився досить влучним. Заміна ж вживається для відтворення більш вузького за сенсом поняття більш ширшим за значенням.

2.4. Збереження оригіналу в ході перекладу суспільно-політичних реалій

Також, нами буде проведено аналіз прикладів **використання оригінальних варіантів реалій** текстів новин BBC. Розглянемо приклади:

37) *The water firms told the BBC they would cooperate with Ofwat's investigation*[68].

Водопостачальні компанії заявили BBC, що будуть співпрацювати з розслідуванням Ofwat.

При перекладі реалії Ofwat була збережена її оригінальна форма, адже в тексті ця реалія трапляється не вперше, тому можна залишити її в початковому вигляді задля збереження стислості новинного тексту.

- 38) *Simon Kidwell, NAHT vice-president and principal at Hartford Manor Primary School and Nursery in Cheshire, said children had "gone home really struggling because they hadn't finished the reading test" [63].*

Саймон Кідвелл, віце-президент NAHT і директор початкової школи та дитячого садка Хартфорд-Манор у Чеширі, сказав, що діти "повернулися додому з великими труднощами, оскільки вони не закінчили тест на читання".

При перекладі реалії була NAHT збережена її оригінальна форма, адже в тексті ця реалія трапляється не вперше, тому можна залишити її в початковому вигляді задля збереження стислості новинного тексту.

- 39) *He re-joined the group Skua, which he had been previously been involved with as a teenager [64].*

Він знову приєднався до групи Skua, з якою раніше був пов'язаний підлітком.

У фрагменті було використано суспільно-політичну реалію *Skua*, назву музичної групи. При перекладі, реалію було збережено у формі оригіналу.

- 40) *A Translink Half Fare SmartPass [56].*

Смарт-абонемент Translink за половину вартості проїзду

У реченні оригіналу застосовано суспільно-політичну реалію *Translink*, що позначає транспортної компанії в Північній Ірландії. При перекладі, реалію було збережено у формі оригіналу, що не заважає реципієнту сприймати інформацію та зберігає автентичність.

Таким чином, можна зробити висновок, що в деяких випадках спостерігається використання вихідної форми реалій. Спираючись на цей факт можна лише підтвердити складність даного питання як передача реалій у текстах новин.

Статистичний аналіз показує наступні результати:

- оригінальна форма реалій була використана в 10% прикладів
- описовий переклад був використаний в 25% прикладів;

- транскрипція була використана в 22,5% прикладів
- транслітерація використовувалася в 12,5% прикладів;
- трансформація калькування була використана в 12,5% прикладів;
- трансформація перестановки була використана в 7,5% прикладів;
- трансформація заміни була застосована в 5% прикладів;
- трансформація додавання була використана в 5% прикладів.

Результати аналізу наведено на рис. 2.1.

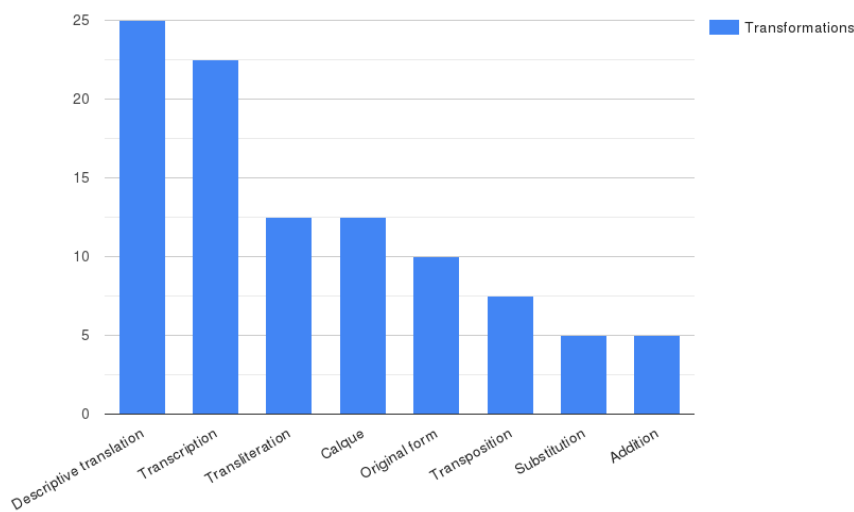

Рис. 2.1 – Результати

перекладацького аналізу

Таким чином, можна зробити висновок, що трансформації транскодування є найбільш ефективним способом відтворення безеквівалентної лексики в публіцистичному дискурсі, так як їх сумарний відсоток в дослідженні становить 35%. Наступний поширений спосіб перекладу реалій – описовий переклад, так його було застосовано в 25% прикладів. Не менш продуктивним способом перекладу виявилось калькування, яке становить 12, 5%. Збереження оригінальної форми реалій було застосовано в 10% прикладів, що є достатньо високим показником і лише підтверджує складність відтворення реалій. Трансформації додавання та заміни були використані в 2,5% прикладів. Найменш уживаними є трансформації заміни та додавання, з огляду на те, що вони були застосовані у 5% випадків.

Висновки до розділу II

В другому розділі було здійснено аналіз особливостей перекладу суспільно-політичних реалій з англійської мови українською на матеріалі текстів статей англomовного ресурсу BBC-News. Встановлено, що лексичні трансформації представлено використанням трансформацій транскрипції, транслітерації, калькування, додавання. Використання граматичних трансформацій перекладу реалій представлено використанням трансформації перестановки. Використання лексико-граматичних трансформацій представлено трансформацією описового перекладу та заміни. Також, виокремлено деякі приклади збереження оригінальної форми безеквівалентної лексики.

Статистичний аналіз показав наступні результати: описовий переклад був використаний в 25% прикладів; транскрипція була використана в 22,5% прикладів; транслітерація спостерігалася в 12,5%; трансформація калькування була використана також в 12,5% прикладів; трансформації заміни та додавання були використані в 5% прикладів; оригінальна форма реалій була збережена в 10% реалій.

Таким чином, було зроблено висновок про те, що описовий переклад та трансформації транскодування – найбільш ефективні способи відтворення реалій в новинному дискурсі. Наступний поширений спосіб перекладу реалій – калькування, які було використано в 12,5% прикладів. Менш поширеними трансформаціями є трансформації заміни і додавання, які використовувалися в 5% прикладів.

Використання оригінальної форми реалій було застосовано в 10% прикладів, що дає нам право зробити висновок: реалії суспільно-політичного життя й досі залишаються малодослідженими та в багатьох випадках не підлягають перекладу.

ВИСНОВКИ

Роботу присвячено аналізу особливостей перекладу суспільно-політичних реалій з англійської мови українською на матеріалі текстів статей англomовного ресурсу BBC-News. Аналіз теоретичних джерел дозволив встановити, що лінгвокультурні реалії – це особлива категорія слів, яка є засобом вираження та позначення об'єктів й предметів побуту, культури, соціального життя та історичного розвитку, які є екзотичними для інших народів. Реалії включають поняття географічного, етнографічного, суспільно-історичного, міфологічного, фольклорного змісту та займають важливе місце в лексичній системі мови, оскільки відображають унікальні аспекти кожної культури.

Наразі існує велика кількість класифікацій реалій, які мають як спільні риси, так і відмінності. Дослідники розподіляють таку лексику за її конотативним значенням, тобто залежно від місцевого (національного, регіонального) і часового (історичного) колориту, за структурною та історико-семантичними ознаками, тощо. В. С. Виноградов, Є. М. Верещагін, В. Г. Костомаров виокремлюють такі категорії реалій як: 1) лексика, що називає побутові реалії; 2) лексика, що називає етнографічні та міфологічні реалії; 3) лексика, що називає реалії світу природи; 4) лексика, що називає реалії державно-адміністративного устрою і суспільного життя країни; 5) лексика, що називає ономастичні реалії; 6) лексика, що відображає асоціативні реалії.

Суспільно-політичні реалії складають частину суспільно політичної лексики, що відображає специфічні для даної країни явища і поняття із сфери суспільно-політичного життя. Дослідження показало, що основними функціями суспільно-політичних реалій є: відтворення місцевого та історичного колориту; естетизація побутової деталі; функція символізму та маркера іншої культури та асоціативна функція.

Було встановлено, що під час перекладу новинних текстів виникають складнощі через їх лексико-стилістичні особливості, які включають в себе

значну кількість стійких виразів та кліше, термінологію, використання власних назв, експресивність висловів, присутність культурних реалій, застосування фразеологічних виразів та ідіом, а також різноманітні стилістичні фігури. Лінгвокультурна адаптація найчастіше застосовується під час перекладу новин. Отже, для перекладача важливо здійснювати адаптацію тексту до носіїв іншої культури, використовуючи мовні засоби та прийоми, які будуть звичними для носіїв цієї мови, тому перекладач вдається до застосування перекладацьких трансформацій.

Практичний розділ роботи присвячено аналізу особливостей перекладу суспільно-політичних реалій з англійської мови українською на матеріалі текстів статей англomовного ресурсу BBC-News. Аналіз показав, що в ході перекладу новинних текстів, виокремлюють такі типи перекладацьких трансформацій: лексичні трансформації, які включають транскрипцію, транслітерацію, калькування, додавання; граматичні трансформації перестановки; лексичні та граматичні трансформації: описовий переклад, контекстуальну заміну. В ході дослідження було виявлено, що трансформації транскодування є найбільш ефективним способом відтворення безеквівалентної лексики в новинному дискурсі, так як їх сумарний відсоток в дослідженні становить 35%. Наступний поширений спосіб перекладу реалій – описовий переклад, так його було застосовано в 25% прикладів.

Отже, переклад безеквівалентної лексики є складним завданням для перекладача з огляду на те, що засоби еквівалентної передачі цих лексичних засобів відсутні в мові перекладу. Перекладач зіштовхується з дилемою: чи зберегти національний колорит реалії, чи відтворити реалію і втратити автентичність, але зробити її більш доступною для реципієнта. Тому, перекладачеві необхідно застосовувати цілий комплекс перекладацьких трансформацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абабілова Н.М., Білокамінська В.Л. Особливості перекладу термінів українською мовою. «Молодий вчений», 2015. № 2 (17). С. 126—128
2. Амеліна С.М. Сутність та особливості поняття «інформаційна компетентність перекладача» Духовність особистості: методологія, теорія і практика: збірник наукових праць, 2013. 4 (57). С. 5–12.
3. Андріяш А. О. Особливості перекладу українською мовою реалій роману Джорджа Мартіна «Гра престолів» : кваліфікаційна робота магістра спеціальності 035 «Філологія» / наук. керівник С. М. Єнікєєва. Запоріжжя : ЗНУ, 2020. 69 с. URL: <https://dspace.znu.edu.ua/xmlui/handle/12345/3867>
4. Баланик І. Д, Бялик В. Д. 2020 Труднощі та способи перекладу суспільно-політичних реалій DOI <https://doi.org/10.32838/2663-6069/2020.2-2/03>)
5. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. Київ: Академія, 2004. 344 с.
6. Береговенко Н.С. Лінгвокультурна адаптація при перекладі лексико-фразеологічних одиниць новинного матеріалу каналу «Євро Н'юз» українською мовою / Н.С. Береговенко // Актуальні питання інтернаціоналізації вищої освіти в Україні: лінгвістичний, правовий та психолого-педагогічний аспекти: матеріали Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції (БНАУ, 27-28 березня 2020 р.). - Біла Церква, 2020. - С. 15 – 18.
7. Бурбак О.Ф. Реалія та способи визначення її лінгвістичного статусу. Іноземна філологія, 1985. С. 68–69
8. Верещагин Е. М., Костомаров В. Г. Язык и культура. М., 2001. 240 с.
9. Виноградов В.С. Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы). Москва, 2001. 224 с.
10. Влахов С. И., Флорин С. П. Непереводимое в переводе. М. : Р. Валент, 2012. 406 с.

11. Волошина А. Безеквівалентна лексика близькоспоріднених мов: проблема семантичної структури. Наукові записки. Випуск XXVI. С: Філологічні науки (мовознавство). Кіровоград: РВЦ КДПУ ім. В. Винниченка, 2000. С. 56 – 64.
12. Волощук Ю. Специфіка перекладу англomовних новинних текстів українською мовою (на матеріалі новинних текстів ОБСЄ) / Ю. Волощук, Н. Жмаєва // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського : Лінгвістичні науки : зб. наук. праць. – Одеса: Астропринт, 2020. – № 31. – С. 164-181.
13. Головач Т. Екзотична лексика в теоретичному ракурсі. Іноземна філологія, 2017. Вип. 130. С. 37–44
14. Голубовська І. О. Етнічні особливості мовних картин світу: монографія. 2-е вид., виправ. і доповн. К. : Логос, 2004. 284 с.
15. Єфімов Л. П. Стилiстика англійської мови і дискурсивний аналіз / Л. П. Єфімов, О. А. Ясінецька. Учбово-методичний посібник. Вінниця : Нова Книга, 2004. – 240 с.
16. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад. Львів: Вид-во при Львів. ун-ті, 1989. 216 с.
17. Зорівчак Р.П. Статус реалії як перекладознавчого терміна. Київ, 2008. С. 23
18. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури: Учбовий посібник. Вінниця. Видавництво «Нова Книга», 2001. 303 с.
19. Карабан В.І., Мейс Дж. Переклад з української мови на англійську мову. Вінниця: Нова книга, 2003 р. 608 с.
20. Коваленко А. Я. Загальний курс науково-технічного перекладу: Учбовий посібник. 2001. 290 с.
21. Крайчинська Г. В., Романюк І. М. Особливості перекладу суспільно-політичних текстів //The 9 th International scientific and practical conference “Science and innovation of modern world”(May 18-20, 2023)

- Cognum Publishing House, London, United Kingdom. 2023. 727 p. – 2023. – С. 513.
22. Максимов С.Є. Практичний курс перекладу (англійська та українська мови). К.: Ленвіт, 2006. 175 с.
23. Моркотун С. Б., Вигівський В. Л., Башманівський О. Л. Особливості перекладу текстів новин в умовах зіткнення політичних інтересів. Закарпатські філологічні студії. 2020. № 4. С. 64-68.
24. Мороз А.А. Реалія як об'єкт лінгвістичного дослідження. Бердянськ, 1999. С. 104
25. Олексюк А. Безеквівалентна лексика та особливості її вживання в оповіданнях Стефана Жеромського.
26. Панченко О. І. Щодо питання про лінгвістичний статус туристичного дискурсу. Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, 2018. 25. С. 66–73
27. Перекладацькі трансформації в контексті проблеми еквівалентності. Нова філологія, 2014. № 62. С. 70–74.
28. Порівняльна стилістика англійської та української мови. Курс лекцій [Текст] : для студ. спец. 035 «Філологія», ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган Барановського, каф. іноземної філології та перекладу; І. Ю. Сіняговська. Кривий Ріг : [ДонНУЕТ], 2018. –60 с.
29. Потапенко Н. В. Становлення і розвиток національної англійської мови у новоанглійський період. Науковий пошук студентів ХХІ ст.: актуальні питання гуманітарних і соціально-економічних наук: за матер. ІV Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Ізмаїл, 15 лист. 2018 р. Ізмаїл: РВВ ІДГУ, 2018. С. 178-181.
30. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Полтава: Довкілля-К, 2008. 202 с.
31. Скороходько Е. Ф. Сучасна англійська термінологія: Навч. пос. К.: УІЛМ, 2002. 76 с.

32. Стишов О. А. Пасивізація окремих груп лексики на сучасному етапі. Система і структура східнослов'янських мов : зб. наук. праць. Київ, 2001. С. 197-203.
33. Сітко А., Сичова Ю. Етномовний компонент як відображення національної мовної специфіки. URL: https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/28155/1/Етномовний_компонент_як_відображення_національної_мовної_специфіки.PDF
34. Тупиця О., Зімакова Л. Безеквівалентна лексика: проблеми визначення. URL: https://dspu.edu.ua/native_word/wp-content/uploads/2016/04/2012-34.pdf
35. Фурт Д. В. Способи перекладу термінів українською мовою з англійської. DOI: <https://doi.org/10.31812/filstd.v17i0.196>
36. Чередниченко О. І. Міжкультурні аспекти перекладу. Мовні і концептуальні картини світу. Мова, культура та переклад. Київ: Наука, 2001. 174 с.
37. Beardsley J. Translation as an activity and a profession. Ann Arbor, 1982. 120 p.
38. Becker A. Translating Exotic Texts into English. Oxford, N.Y.: Pergamon Press, 2003. Vol. 9. P. 4682–4685.
39. Catford J.A. Linguistic theory of Translation. London: Oxford University Press, 2003. 103 p.
40. Enkvist N. E. Linguistic stylistics. Reprint: Hague [u.a.]: Mouton, 2009. 179 p.
41. Florin, Sider Realia in translation. In: Zlateva, Palma (ed.) Translation as Social Action. Russian and Bulgarian Perspectives. London: Routledge, 1993. P. 122 – 128
42. Hickey Leo. The Pragmatics of Translation. Clevedon etc.: Multilingual Matters LTD., 1998. 346 p.

43. Khachaturyan E. Language – Nation – Identity: The “Questione Della Lingua” in an Italian and Non-Italian Context. Cambridge Scholars Publishing, 2015. 185 p.
44. Korunets I.V. Theory and practice of translation. Vinnytsya: Nova Knyha Publishers, 2001. 448 p.
45. Leleka T. The types of non-equivalent vocabulary in the ukrainian and russian languages. Наукові записки. Серія: Філологічні науки. Випуск 165. С. 241-247. URL: <http://dspace.cuspu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2912/1/The%20types%20of%20non-equivalent%20vocabulary%20in%20the%20Ukrainian%20and%20Russian%20languages.pdf>
46. Newmark, P. Approaches to Translation. Oxford: Pergamon Press, 2006. 200 p.
47. Nida Eu. Language Structure and Translation. Stanford (Calif.): Stanford University Press, 2009. 283 p.
48. Ninuk Sholikhah Akhiroh, Parallelism of Source Text with Target Text in News Translation, Proceedings of the 9th UNNES Virtual International Conference on English Language Teaching, Literature, and Translation, ELTLT 2020, 14-15 November 2020, Semarang, Indonesia
49. Roberto A Valdeón, On the use of the term 'translation' in journalism studies 2018
50. Schleiermacher F. Über die verschiedenen Methoden des Übersetzens. URL: <http://www.bible-researcher.com/schleiermacher.html>
51. Snell-Homby M. The Ultimate Confort: Word, Text and the Translation of Tourist Brochures. Word, Text, Translation. Liber Amicorum for Peter Newmark, 1999. P. 95–105.
52. Wang Heyu, Chen Zhong. Risks and Strategies of News Translation: A Case Study of Qingting English APP. International Journal of Applied Linguistics

and Translation. Vol. 6, No. 3, 2020, pp. 79-84.
<https://doi.org/10.11648/j.ijalt.20200603.14>

53. Wilss W. The Science of Translation: Problems and Methods. Tübingen: Narr, 2009. 292 p.

ДОВІДКОВА ЛІТЕРАТУРА

54. Гороть Є. Великий українсько-англійський словник (200 000 слів і словосполучень). К. : Ранок, 2011. 1040 с.

55. Зінов'єва Л.О., Погожих Г.М. Англо-український, українсько-англійський словник. Харків : Торсінг Плюс. 2009. 768 с.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

56. http://news.bbc.co.uk/1/hi/northern_ireland/foyle_and_west/8291255.stm

57. http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/england/8251517.stm

58. <https://www.bbc.co.uk/newsround/65301223>

59. <https://www.bbc.com/news/av/uk-65715347>

60. <https://www.bbc.com/news/business-61759806>

61. <https://www.bbc.com/news/business-65631168>

62. <https://www.bbc.com/news/education-65608025>

63. <https://www.bbc.com/news/education-65624697>

64. <https://www.bbc.com/news/entertainment-arts-65633872>

65. <https://www.bbc.com/news/magazine-25205017>

66. <https://www.bbc.com/news/uk-18854762>

67. <https://www.bbc.com/news/uk-63015388>

68. <https://www.bbc.com/news/uk-england-60677403>

69. <https://www.bbc.com/news/uk-england-bristol-57817938>

70. <https://www.bbc.com/news/uk-england-cambridgeshire-65102052>

71. <https://www.bbc.com/news/uk-england-cornwall-28828795>

72. <https://www.bbc.com/news/uk-england-hampshire-64292514>

73. <https://www.bbc.com/news/uk-england-london-56482327>

74. <https://www.bbc.com/news/uk-england-manchester-60219508>

75. <https://www.bbc.com/news/uk-england-merseyside-65599371>

76. <https://www.bbc.com/news/uk-england-norfolk-65338292>
77. <https://www.bbc.com/news/uk-england-oxfordshire-65646618>
78. <https://www.bbc.com/news/uk-england-wiltshire-62250726>
79. <https://www.bbc.com/news/uk-northern-ireland-61022550>
80. <https://www.bbc.com/news/uk-northern-ireland-65590933>
81. <https://www.bbc.com/news/uk-politics-14190400>
82. <https://www.bbc.com/news/uk-politics-52389967>
83. <https://www.bbc.com/news/uk-politics-63343723>
84. <https://www.bbc.com/news/uk-politics-65384431>
85. <https://www.bbc.com/news/uk-scotland-edinburgh-east-fife-65549389>
86. <https://www.bbc.com/news/uk-wales-politics-34269215>
87. <https://www.bbc.com/news/world-17283505>
88. <https://www.bbc.com/news/world-europe-33045741>
89. <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-65629160>

SUMMARY

This bachelor paper aims to investigate the adequacy of translation in conveying socio-political realia, considering the dynamic nature of language, society, and technology. *The relevance* of the study is determined by the deepening interest of modern linguistics and translation studies, which is due to the intensive development of international relations. The research builds upon the contributions of both domestic scholars, such as Zorivchak R., Karaban V., Leleka T., Biletska O., and foreign researchers, including Vlahov S., Florin S., Van Dijk, Newmark P., Wills W., Beardsley J.

The *object and subject* of the study are socio-political realia in news texts and methods of their translation into Ukrainian. The *material* used for the analysis is the BBC news texts. The main purpose of the study is to identify methods of translation of socio-political realia from English into Ukrainian.

The results of the study are of *theoretical and practical importance*. They can be used in lectures, seminars and practical classes on translation theory and practice, as well as lexicology, and in the process of working on coursework and graduation papers. The research extends and organizes the existing knowledge about realia in general and the translation of socio-political realia in the news texts in particular.

The structure of the paper includes an introduction, two chapters, general conclusions and a list of references.

In *Chapter I "Theoretical basis for the study of British socio-political realia in news texts"*, it was determined that there are currently a large number of classifications of realia that have both common features and differences. Researchers classify such vocabulary according to its connotative meaning, structural, historical and semantic features, etc.

It has been found that the translation of news texts is difficult due to their lexical and stylistic features, which include a significant number of socio-political realia. It is important for a translator to adapt a news text to the target audience of another culture using linguistic means and methods, so the translator refers to linguistic and cultural adaptation and the use of translation transformations.

Chapter II “The specific features of translation of British socio-political realia into Ukrainian in the BBC news texts” is dedicated to various translation strategies to navigate the challenges presented by British socio-political realia.

The research has shown that the following types of translation transformations are used in the translation of socio-political realia in the news texts: lexical transformations, including transcription, transliteration, calques, and additions; grammatical transformations of permutation; lexico-grammatical transformations: descriptive translation, substitution. The study found that transcoding transformations are the most effective way to reproduce nonequivalent vocabulary in news texts, as their total percentage in the study is 35%. The next most common way of translating socio-political realia is descriptive translation, which was used in 25% of the examples.